



# HLAS PRAVOSLAVÍ



## OBSAH

**OFICIÁLNÍ NÁVŠTĚVA JEHO BLAŽENOSTI  
KRYŠTOFA, ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO,  
METROPOLITY ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA,  
U JEHO SVATOSTI PATRIARCHY MOSKEVSKÉHO  
A CELÉ RUSI ALEXIJE II. \_\_\_\_\_ 3**

**VZTAHY CÍRKVE A STÁTU – NAVŽDY HOŘKÉ  
TÉMA? \_\_\_\_\_ 6**

**OLGA \_\_\_\_\_ 10**

**ZPRÁVA ZE ZASEDÁNÍ POSVÁTNÉHO  
SYNODU \_\_\_\_\_ 12**

**ČERNOBYL – 20 LET POTÉ \_\_\_\_\_ 13**

**PRAVOSLAVNÍ V PŘÍBRAMI \_\_\_\_\_ 14**

**HORŠOVSKÝ TÝN \_\_\_\_\_ 16**

**O KAPLI SVATÉHO JILJÍ V JOSEFOVĚ \_\_\_\_ 16**

**JSME PRAVOSLAVNÍ A NEBOJME SE! \_\_\_\_ 18**

**PŘEDSTAVITELÉ FIRMY NEMAK  
PODĚKOVALI ARCIBISKUPU  
VLADYKOVI KRYŠTOFOVI \_\_\_\_\_ 19**

**CO JEŠTĚ CHTĚL BŮH OD SVÉHO LIDU \_\_ 20**



ctihodná Marie Egyptská  
25./12. března



*V tobě, matko, bylo zřetelně spaseno,  
což bylo podle obrazu Božího stvořeno,  
neboť přijavši kříž na sebe  
následovala jsi Krista  
a skutky svými učila jsi přemáhati tělo  
pomíjející  
a pečovati o duši nesmrtelnou.  
Proto, ctihodná Marie,  
duch tvůj raduje se s anděly.*

# OFICIÁLNÍ NÁVŠTĚVA JEHO BLAŽENOSTI KRYŠTOFA, ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO, METROPOLITY ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA, U JEHO SVATOSTI PATRIARCHY MOSKEVSKÉHO A CELÉ RUSI ALEXIJE II.

Svou první oficiální návštěvu hlavy ruské sesterské místní církve Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých zemí a Slovenska, vykonal ve dnech 25. 1. 2007 až 29. 1. 2007. Metropolitu Kryštofa do Moskvy doprovázel vладыka Simeon, arcibiskup olomoucko-brněnský, prot. Mgr. Ladislav Bílý, kancléř Úřadu metropolitní rady Pravoslavné církve na Slovensku, a prot. Mgr. Alexij Juščenko, představený Zastupitelství Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku při Moskevském patriarchátu. Metropolitův doprovod také tvořili hypodiákon Mgr. Olexandr Belya, tajemník Liturgického odboru olomoucko-brněnské eparchie, Dipl. Ing. Igor Střelec, předseda Hospodářského odboru Metropolitní rady, Dipl. Ing. Taťána Štřelcová, tajemnice Hospodářského odboru Metropolitní rady.

Dne 26. ledna ve 13 hodin se delegace české pravoslavné církve setkala v patriarší rezidenci moskevského Danielova monastýru s Jeho Svatostí patriarchou moskevským i celé Rusi Alexijem II. Delegaci ruské pravoslavné církve na střetnutí reprezentovali: Jeho Svatost patriarcha moskevský a celého Ruska Alexij II., metropolita smolenský a kaliningradský Kirill, předseda oddělení zahraničních vztahů Moskevského patriarchátu; metropolita Kalužskij a Borovský Kliment, kancléř Moskevského patriarchátu, biskup Bronnickij Ambrosij, prot. Nikolaj Balašov, tajemník odboru mezpravoslavných vztahů, prot. Nikolaj Liščenjuk, představený Zastupitelství Ruské pravoslavné církve v Karlových Varech; představený Svatodanilevského monastýru archimandrita Alexej (Polikarpov); diákon Nikolaj Danilevič, pracovník odboru

mezpravoslavných vztahů, a Prof. Alexejev V. A., prezident Fondu jednoty pravoslavných národů.

*Řeč Jeho Svatosti patriarchy moskevského a celého Ruska Alexije II.*

Zdravím Vás, Vaši Blaženosti v ruské zemi. Moskva Vás vítá sluncem, kterého nebylo už několik měsíců, to je zvláště radostné i symbolické.

Srdečně vítám Vaši Blaženost jako nově zvoleného představeného bratrské Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku. Blahopřejeme Vám k tomuto významnému zvolení. Těším se nadějí, že Vaše nynější návštěva jakožto nejvyšší hlavy autokefální církve poslouží k posílení lásky, k užitečnému rozvoji a dorozumění mezi našimi církvemi. Zdravím také celou delegaci české pravoslavné církvi. Upřímně lituji, že nečekaně onemocněl vладыka Simeon, arcibiskup olomoucko-brněnský. Spoléhám, že mu okamžitě bude poskytnuta lékařská pomoc.

Církev, v jejímž čele stojíte, je jednou z nejmladších v rodině autokefálních pravoslavných církví světa. Nicméně koná vlastní službu, a to zvláště v místě, kde se nachází slovanská kolébka pravoslaví. Neboť v zemi moravské, právě tam, konali svou misii i misii kulturní svatí bratři Cyril a Metoděj.

Ruská církev je spojena s Pravoslavnou církví v českých zemích a na Slovensku zvláště těsnými svazky. Ruská církev prostřednictvím svých duchovních i věřících mnoho vykonala pro obnovení pravoslaví v těchto státech. V roce 1951 udělila Vaši církvi autokefalitu, stala se pro ni duchovní matkou. V lednu minulého roku byla tato událost slavnostně



připomenuta Vaší Blažeností. Na oslavách 55. výročí autokefální existence Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku reprezentovala Ruskou pravoslavnou církev delegace v čele s metropolitou voronežským a borisoglebským Sergijem, který nás informoval o slavnostech, kterými byli dojati.

Vztahy mezi našimi církvemi jsou tradičně poznamenány velmi hlubokým přátelstvím. Ještě v 19. století díky duchovní péči o naše krajany pobývající v Čechách byly postaveny ruské chrámy v Karlových Varech, Františkových Lázních a Mariánských Lázních. Staly se okrasou české země, viditelně svědčící o pravoslaví. V těžké poválečné době, kdy se v Čechách a na Slovensku nedostávalo duchovních osob, poskytovala ruská církev bratrskou pomoc. Studenti z Čech a Slovenska se začali studovat na teologických školách ruské církve. Je dobré, že tato tradice pokračuje i dnes, konkrétně – v dirigentské škole při Moskevské duchovní akademii studují tři studenti. Je radostné moci připomenut, že i Vy jste absolventem Moskevské duchovní akademie a že jste byl postřižen na mnicha v Trojicko-sergijevské lávře.

V roce 1979 na žádost Vašeho zesnulého předchůdce blaženého metropolity Doroteje bylo v Karlových Varech otevřeno Zastupitelství Ruské pravoslavné církve. V roce 1999 bylo otevřeno Zastupitelství Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku v Moskvě. Dnes jsou na naší schůzce přítomni představení těchto zastupitelství. Musíme zdůraznit, že jejich činnost vytváří důležitý vklad do rozvoje bratrství a spolupráce mezi oběma církvemi. Přejeme si, aby tato církevní zastupitelství i nadále s úspěchem rozvíjela svou užitečnou činnost.

Pravoslavní církve českých zemí a Slovenska zachovali jednotu v podmínkách existence dvou samostatných států – Česka a Slovenska. Ruská pravoslavná církev spojuje své věřící nejen v Rusku, ale i v jiných státech, zvláště na Ukrajině, v Bělorusku, Moldavsku, Pobaltí, Ázerbajdžánu, Kazachstánu i ve státech Střední Asie. Když církve spojují lidé i přes hranice států, kladně to ovlivňuje i vzájemné vztahy národů, svědčí to o nadnárodním charakteru církve. V roce 1996 na pozvání zesnulého blaženého metropolity Doroteje jsem měl příležitost navštívit Slovensko. V mé paměti zůstaly vřelé vzpomínky o této návštěvě, viděl jsem srdečnou víru místního pravoslavného obyvatelstva. Na začátku listopadu minulého roku jsem se setkal s prezidentem Slovenské republiky Ivanem Gašparovičem, který mě opět pozval na státní návštěvu. Prezident vypravěl o úspěšné stavbě katedrálního chrámu svatého Rostislava Velkomoravského v Bratislavě. Pozemek jsme posvětili spolu s blaženým metropolitou Dorotejem před deseti lety, a v tomto roce se očekává dokončení stavby, což nás též těší. Dříve než na Slovensku, v září roku 1992, jsem byl na oficiální návštěvě České republiky, kde tou dobou probíhalo X. valné shromáždění Konference evropských církví.

Pravoslavní věřící Vámi vedené církve podporují zvláště úzké styky s pravoslavnými ze Zakarpatí a také se západními eparchiemi Ukrajinské pravoslavné církve, která je samostatná, ač spadá do jednoty Moskevského patriarchátu. Vy, Vaše Blaženosti, jste několikrát

navštívil tyto eparchie, bývalé bašty pravoslaví v západních krajích Ukrajiny, Počajejskou lávru Zesnutí přesvaté Bohorodice. Na Zakarpátí pravoslavní věřící horlivě opatrují otcovskou víru, vychovávají v ní své děti, proto tam nemá znatelný úspěch činnost rozkolníků.

Hodně našich krajanů – obyvatelů Ruska, Ukrajiny a Moldávie – žije v současné době v České republice a na Slovensku. Jsme vděčni Vaší Blaženosti i duchovenstvu spadajícímu pod Vaši pravomoc za duchovní péči o tyto věřící, za pozornost k jejich potřebám.

Řeč Jeho Blaženosti Kryštofa, arcibiskupa pražského, metropolity českých zemí a Slovenska (zkráceno)

(...) „Zároveň chci vyjádřit a srdečné díky za spolupráci s Ruskou pravoslavnou církví a upevňování pravoslaví v českých zemích. Všichni pravoslavní v Česku a na Slovensku vnímají Ruskou pravoslavnou církev jako svou duchovní matku.“

Vladyka Kryštof zvláště upozornil na velký vklad na vinici Ježíše Krista prot. Mikuláše Ryžkova, představeného pravoslavných farností v Praze a Karlových Varech, a archimandritu Andreje Kolomackého, který stavěl pravoslavné chrámy ve 20.–30. letech 20. století. Poděkoval též za dobrou práci, prot. Nikolaje Liščenjuka, představeného Zastupitelství Ruské pravoslavné církve v Karlových Varech.

Následně proběhla volná diskuze.

Vladyka Kryštof i o. Bílý pak hovořili o problémech v naší církvi: o neobsazenosti Michalovské eparchie. Po smrti metropolity Nikolaje byl do čela Prešovské eparchie zvolen vladyka Ján, proto musel skončit své působení v Michalovské eparchii. Michalovská eparchie si velmi přeje za biskupa archimandritu Jiří Stránského, jež má 28 let. Na to bylo řečeno, že to je naše záležitost; i v Rusku byli výjimky, kdy biskupové nedosáhli ještě 30 let.

Patriarcha se ptal na stav chrámu v Bratislavě, Košicích, obecně pak na všechny chrámy.

Po skončení setkání představení ruské a české pravoslavné církve navštívili kapli patriarchy. Následoval společný oběd.

Dne 26. ledna v 17 hodin jsme byli na prohlídce katedrály v Kremlu i v dalších prostorech, pro všechny to byl velký a neopakovatelný zážitek. Je zde totiž nejbohatší muzeum na světě. Bylo mi velmi líto, že více jak polovina exponátů patřila pravoslavné církvi. Po revoluci v roce 1917 byly tyto exponáty zkonfiskovány a do dnešní doby nebyly vráceny.

Dne 27. ledna v 10 hodin jsme přijeli do města Sergijevský Posad do Trojicko-Sergijevské lávry, kde nás přivítali představený lávry biskup Feognost, rektor Moskevské duchovní akademie arcibiskup Verejskij Evgenij, pěvecký sbor bohoslovců, mniši i věřící. V jejich doprovodu jsme se poklonili svatým ostatkům zakladatele Trojicko-sergijevské lávry ctihodného Sergije Radoněžského. Poté jsme navštívili duchovní akademii a následoval oběd. Navštívili jsme muzeum, kde jsme viděli mnoho zajímavých exponátů: ikony, obrazy, roucha, vyznamenání české pravoslavné církve – Řád sv. Cyrila a Metoděje. V 17 hodin jsme se zúčastnili večerní bohoslužby, po jejímž ukončení jsme odjeli do Moskvy.

Dne 28. ledna v 9 hodin začala svatá liturgie v patriarchálním chrámě Ježíše Krista, kde spolu sloužili Jeho Blaženost Kryštof a Jeho Svatost patriarcha Alexij, dále přibližně 40 biskupů, 20 kněží, 7 diákonů, 15 hypodiákonů. Po skočení bohoslužby patriarcha daroval našemu metropolitovi velkou ikonu Ježíše. Metropolita poděkoval za velkou péči o nemoc



ného vладыky Simeona. Metropolita Kryštof předal pozdravy od biskupů, duchovních a věřících české pravoslavné církve.

Téhož dne byl metropolita Kryštof vyznamenán patriarchou Alexijem Řádem ctihodného Sergije Radoněžského I. stupně. Prot. Mgr. Ladislav Bílý byl vyznamenán Řádem ctihodného Sergije Radoněžského III. stupně.

Večer metropolita Kryštof přijel na Zastupitelství Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku při Moskevském patriarchátu, kde byl odsloužen moleben, a potom posvětil muzeum starožitných ikon, které bylo otevřeno.

Dne 29. ledna v 10 hodin pod vedením Jeho Svatosti patriarchy moskevského a celé Rusi Alexije II. ve Státním kremelském paláci bylo slavnostně zahájeno 15. mezinárodní adventní vzdělávací čtení, jehož hlavním tématem byla „Věra a vzdělání: společnost, škola, rodina v 21. století“.

Při zahájení adventního čtení přijal účast i Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský,

metropolita českých zemí a Slovenska. Zúčastnili se také biskupové, státní zástupci prezidenta Ruska, ministři, primátor města Moskvy Lužkov a profesori státních univerzit Ruska.

Vладыka Kryštof četl referát, ve kterém zdůraznil, že se v Česku učí náboženství v chrámech a v státních školách na žádost rodičů. Na Slovensku je možnost fakultativního vyučování náboženství ve školách. Vyučování je stanoveno zákonem a financuje je stát.

Kapacita Státního kremelského paláce je 5 000 lidí. Za tzv. komunistické éry se zde konaly sjezdy, kde Chruščov řekl, že „ukáže posledního kněze“. Myslel tím, že zlikviduje všechna náboženství v SSSR; Bůh si to však nepřál. V dnešní době zde nezasedají komunisté, ale duchovní.

Ve 13 hodin vладыka Kryštof a delegace odjeli na letiště a následně odletěli do Prahy. Já jsem zůstal na přání nemocného vладыky Simeona v Moskvě.

*hypodiákon Mgr. Olexandr Belya*

## VZTAHY CÍRKVE A STÁTU – NAVŽDY HOŘKÉ TÉMA?

Vztah mezi pravoslavnou církví a státem je v západním prostředí velmi často interpretován jako vztah poslušnosti – až servility církve vůči státu a jeho politickému systému. Je to interpretace, která jistě má svoje opodstatnění v některých historických obdobích a některých geografických oblastech; avšak již při prvním pohledu, který není ovlivněn předsudky se objeví jisté nesrovnalosti s touto široce přijímanou teorií.

Velmi často je u pravoslavné církve připomínáno její spojení s byzantskou neboli východořímskou říší. Byzanc je pak často pokládána za jakousi duchovní a kulturní jednotu, která byla formována ideou jednoho státu a ideou jediné státní církve. Faktem však je, že situace v Byzanci byla jiná – a to již od samého počátku. Existovaly zde totiž kromě církevních škol a univerzit, jakými byla třeba

škola alexandrijská a škola antiochijská také takzvané „pohanské školy“ a to až do konce pátého století. Velmi důležitá byla například filozofická škola v Athénách, na které studovali například i tací významní církevní otcové jako sv. Řehoř Nysský, sv. Basil Velký a další.

Také vrcholné období byzantského státu v první polovině 6. století (v době vlády císaře Justiniána a jeho manželky Theodory 527–565), může být jenom ztěží pokládáno za období jakési jediné státní církve a jakési „jediné křesťanské ideologie“. Justinián například ve věroučných a jurisdikčních sporech tehdejší doby podporoval pravoslavnou stranu, kdežto jeho manželka Theodora podporovala stranu orientálně–ortodoxní nebo–li monofysitskou. Tato pak byla svázána především s egyptským, arménským a s částí syrského obyvatelstva na teritoriu Byzantské říše.

Z dnešního pohledu ovlivněného ideou multikulturalizmu lze říct, že nebylo nic špatné na tom, že Syřané, Koptové a mnohé další staré národy a národnosti východu užívaly svých vlastních jazyků a včlenily křesťanství do svých vlastních kulturních tradic, často mnohem starších než tradice řecké. Byzanc samotná pak byla pestrou směsicí jazyků, kultur, národů a samozřejmě také náboženských systémů, které se navzájem setkávaly a chtě nechtě ovlivňovaly.

Misijní práce svatých Cyrila a Metoděje (2. pol. 9. stol.), která postupně vedla ke christianizaci Slovanů, pak nebyla z tehdejšího byzantského úhlu pohledu pokládána za něco až tak výjimečného, ale spíše byla viděna jako normální a legitimní přístup misionářů k novým národům a kulturám, které chtěly přijmout křesťanskou víru.

Je možné vznést otázku, z čeho pravoslavná církev v těchto dobách brala sílu tolerovat různost lidí, kultur, zvyků a jazyků, když si uvědomíme, jak přísný a netolerantní řád zavědla v pozdější době církev na západě. Křížácké výpravy, inkvizice a v mnoha zemích Evropy násilná reformace a protireformace – všechny tyto jevy tragicky poznamenaly západní křesťanství.

Zvláště čtvrtá křížová výprava, která v roce 1204 obsadila a vyplenila Cařihrad měla velmi negativní a trvalý dopad na vztahy mezi křesťanským východem a západem.

Po této události začalo být západní křesťanství viděno pravoslavnými křesťany jako křesťanství agresivní a násilnické, které se pokouší vládnout nad lidmi a nad světem silou meče a ne již silou slova a silou ducha.

Je zřejmé, že právo vlastního teologického názoru tzv. teologumenonu, na který má věřící právo, mělo velký, ne-li prvořadý význam pro chápání svobody ve východní církvi. Zde je třeba připomenout svobodu dětí Božích, o které často mluví Písmo, právě tak jako právo křesťana na teologický názor a svobodnou vůli, které pravoslavní respektovalo a respektuje u člena církve také po křtu.

Rozdíl v přístupu oproti západní církevní teorii i praxi zde byl a je očividný. Teologumenon – osobní teologický názor, je totiž přímo svázán se skutečností, že pravoslavná církev limituje věci, ve které se má věřit na Niceo–cařihradské vyznání víry, víru ve Svatou Trojici a na věroučná rozhodnutí sedmi všeobecných sněmů nerozdělené církve prvního tisíciletí. Zůstává zde pak dostatek prostoru pro tajemství, které je chápáno především jako prostor pro uskutečnění a naplnění duchovních a ze svobody vyrůstajících vztahů mezi Bohem, člověkem a světem. V praktickém životě je u velkých duchovních otců pravoslavní, u starců a duchovních učitelů kladen důraz na pravoslavní života a nikoliv na pravoslavní litery.

Druhým důležitým aspektem pravoslavní, který lze chápat jako projev náboženské svobody je princip sobornosti. Tento je odlišný jak od hierarchického modelu, který je uplatňován v římskokatolické církvi, tak od demokratického modelu, který je charakteristický pro protestantismus. Sobornost totiž kromě jiných důležitých věcí zaručuje, že teologie a učení církve zůstanou omezeny na základní pravdy o životě, Bohu a o člověku, na kterých se můžeme všichni shodnout a které nepovedou k omezení lidských práv a svobody ostatních.

Na straně druhé vede sobornost lidí k tomu, že základní pravdy jsou opět a opět ověřovány a rozvíjeny v přímé duchovní zkušenosti nových generací, které v prostředí církve prožívají Boží přítomnost.

Ve svobodě přijatá sobornost tak slovy Nikolaje Berďajeva staví hráz jak „kolektivistickému normativizmu“, tak i „přehnanému individualismu“.

Pravděpodobně posledním aspektem, který přispěl k poměrně smířlivému postoji pravoslavných křesťanů k ostatním, byl a je širší koncept spásy, který prosazovali východní otcové, (i když se dnes tento postřeh některé v současnosti fundamentalisticky a sektářsky naladěné skupině duchovních a věřících nemusí líbit).

Ve své podstatě tolerantní a přející přístup pravoslaví je spojen také se skutečností, že pravoslaví se nepokoušelo vystavět tak ostrou hranici mezi církví a světem, protože, podle učení církve, každý a všechno v tomto světě je povoláno k věčnému životu a ke spáse. I proto je pravoslaví možno mluvit o jistém antropologickém optimismu ve srovnání s pohledem na člověka v tradici západního křesťanství a také ve srovnání s islámem.

Pravoslaví pak rozhodně nebylo ve středověku tak tragicky ovlivněno sektářským dualismem (na západě Kataři a Pulikiáni, na východě Bogomilové a Pataréni), jako křesťanství západní. V lidovém myšlení se dokonce doposud objevuje myšlenka, že spasení se dostane všem a všemu (apokatastasis), i když byl tento názor odmítnut všeobecnými sněmy.

Vraťme se však k otázce náboženské svobody a svobody pro „jiné“ lidi. Na teritoriu Byzantské říše žili jak Židé, tak Romové. V některých obdobích také Zoroastriáni – Peršané a kromě pravoslavných křesťanů také Nestoriáni (od r. 431) a monofysité (od r. 451). V sedmém století se Byzanc setkává s Islámem. Nebylo to setkání dobrovolné. Avšak na teritoriích vznikajících islámských států se poměrně brzy začíná objevovat jakýsi „modus vivendi“, který na jedné straně většinou bohužel nerespektoval práva křesťanů – tito často ztráceli svá práva občanská i základní práva lidská, na druhé straně však mohli žít a po jistém čase, a i za cenu nesmírných obětí a mučednictví, mohli obnovovat svoje církevní instituce. Tento proces proběhl napřed na teritoriích Středního východu, Egypta a severní Afriky a o několik století později také na Balkánském poloostrově.

Patriarchové, metropolitové a katolikos (v arménské církvi) se staly představiteli křesťanského lidu před sultány a velkými vezíry. Jenom Ruská pravoslavná církev prošla jiným vývojem, avšak ve svých dějinách byla poznamenána dlouhým a krutým obdobím nadvlády tatarské Zlaté Hordy (1223 – 1480).

Zkušenost turecké i tatarské poroby měla dopad na vývoj pravoslavné církve a všichni dobyvatelé, včetně komunistů, se pokoušeli uzavřít církev do zdí chrámu a nedovolovali jí aktivně vstupovat do života společnosti.

Zřejmě i proto se církev stávala více a více uzavřenou a také její pokřtění členové se pak v některých zemích s islámskou vládou anebo ateistickou totalitní vládou účastnili bohoslužeb jenom velmi zřídka a se strachem.

Otevřeně se přihlásit k církvi znamenalo totiž často persekuci anebo dokonce mučednictví. Protože církevní život musel být uzavřen do chrámových budov a nebylo dovoleno vyučovat náboženství, rozšiřoval se řád bohoslužeb, které kromě prvků liturgických zahrnovaly stále více prvků kulturně – tvorných a didaktických.

Jak středověk, tak dvacáté století byly poznamenány mučednictvím pravoslavných křesťanů z rukou dobyvatelů a ateistických režimů. V dobách útlu a nesvobody to byla právě církev, kdo ohlašoval svobodu. Tato svoboda byla však chápána především jako svoboda duchovní, svoboda v Kristu.

Pozdější filosofické koncepty a systémy, které vyvstaly ze západních teorií o vztahu církve a státu opravdu neměly na pravoslaví podstatný vliv a pokud se tyto vlivy ve východní církvi projevy, bylo to bohužel díky nepochopení, často ve formě převrácené. Lze to ilustrovat postavou ruského cara Petra Velkého (1689 – 1727), který je na Západě často chápán jako osvícený monarcha, ale z pohledu církve může být pokládán za problematickou postavu historie.

Důvodem toho je skutečnost, že Petr Velký např. zrušil patriarchát a posvátný synod nahradil skupinou sobě a „státu“ oddaných biskupů a kněží – státních úředníků. Není zajisté bez zájmovosti, že Petr Velký byl inspirován k těmto krokům během své cesty do Anglie a Holandska, kde byli monarchové zároveň nejvyššími představiteli státních protestantských církví.

Nekritičtí obdivovatelé církevních poměrů v Rusku před rokem 1917 někdy zapomínají, že po Petrovi zůstalo na dlouhou dobu ruské pravo-



slaví bez patriarchů a bez řádného synodu biskupů a s duchovními zavázanými slibem poslušnosti vůči despotickému státu, který posiloval a často s pomocí církevních představitelů ospravedlňoval do nebe volající sociální nerovnost. Některými je dnes také opomíjena skutečnost, že se v Rusku na přelomu 19. a 20. století pravoslavní jeví jako vzdálené od lidu a jako církev dvoru a cara a nikoliv jako zastávce bitého věřícího lidu.

Nemá smysl zakrývat, že především tento vývoj přispěl k ruské bolševické revoluci v roce 1917 a jejím tragickým následkům, i když se dnes objevují pokusy popsat bolševickou revoluci jako ryze „západnický“ projekt malé skupiny palácových revolucionářů. Pokud by tomu tak opravdu bylo, zapojení se širokých mas lidu do krvavého komunistického puče by bylo asi jenom ztěžší možné.

Je zřejmé, že především znalost ruského období po Petrovi Velkém, přivedlo mnohé západní myslitele k tomu, že začali spojovat pravoslavnou církev s tzv. cesaro – papismem a pokládat církev za přísluhovačku státní moci, ať byl charakter této moci jakýkoliv. Avšak toto období nelze v žádném případě pokládat za charakteristické anebo nejdůležitější z hlediska dvoutisícileté historie církve.

Bylo v současnosti téměř zapomenuto, že v době druhé světové války pravoslavné církve a to církve cařihradská právě tak jako církve bulharská a ostatní na Balkáně otevřeně chránily pronásledované židovské a romské spoločnany a až na výjimky se otevřeně a tváří tvář postavily nacistické zvěli.

Dobře známé jsou postoje sv. biskupa Gorazda a jeho druhů i postoje církve srbské k okupační moci. List cařihradského patriarchy z roku 1940 žádající pravoslavné duchovenstvo na okupovaných územích o ochranu židovských spoločnanů, právě tak jako stanovisko Posvátného synodu bulharské pravoslavné církve proti persekuci Židů, jsou jenom nejznámější příklady, které ukazují, že pravoslavní v tomto století byli schopni zaujmout velmi jasné stanovisko a to v době, kdy ostatní křesťané

nedokázali pozvednout svůj hlas, anebo dokonce velmi podporovali totalitní režimy.

Vždy, když přemýšlíme o vztahu církve a státu, měli bychom ale mít také na paměti tu skutečnost, že pravoslavná církev jako celek je vytvářena několika nezávislými a autokefálními církvemi, které musely čelit v různých historických obdobích a v různých geografických oblastech různým podmínkám.

Otázkou pro naši současnost zajisté zůstává vztah komunistických režimů a zvláště režimu sovětského k vedoucím osobnostem církve a naopak. Na jedné straně zde byly tisíce křesťanů, duchovních, mnichů, monašek a laiků, kteří se v době stoupajícího útlaku ze strany státní moci rozhodli pro otevřené svědectví a přijali korunu mučednictví (a to platí nejenom pro Rusko dvacátých a třicátých let, ale také pro Bulharsko, Rumunsko, Albánii a další země po druhé světové válce).

Na straně druhé zde byli lidé, kteří se rozhodli nést světlo vzkříšení v dobách a režimech takových jaké byly v naději, že persekuce skončí a že bude možné žít svobodně v církvi i ve společnosti a ohlašovat Krista těm, kteří chtějí o Něm slyšet.

Samozřejmě se zde otevírá široké pole pro, jak dnes pocítujeme potřebnou diskusi o tom, kdo kolaboroval a kdo nekolaboroval s komunistickým režimem a především z jakých důvodů.

Odvolávání se některých teologů na ideu tzv. synergie státní a církevní moci při bližším pohledu na velmi rozdílný charakter komunistického totalitního státu a charakter církve často vyznívá jako trapný pokus skrývat a retušovat krásnými slovy mnohá osobní selhání, která však jsou nakonec z lidského a doufejme, že i Božího pohledu pochopitelná a odpustitelná.

**Roman Juriga (Převzato ze Soli země)  
Svatý Jan Zlatoústý – O DOBRODINÍ**  
*“V dobrodiní našeho bližního je i naše vlastní dobrodiní. Buďme tedy štědrí k našim bližním, abychom sami mohli být obdarováni.”*  
(Převzato ze Soli země)

Mám na mysli svatou kněžnu ruskou Olgu, babičku svatého knížete Vladimíra, křtitele ruské země, přezdívaného „Jasně slunéčko“. Je zde jistá shoda v dějinách počátku křesťanství u nás i na Rusi. Jako u nás ctíme svatého knížete českého Václava a jeho babičku Ludmilu, tak na Rusi je v úctě svatý Vladimír s babičkou Olgou, ač žili o něco později a nejspou mučedníky jako naše knížata.

Jméno svaté Olgy znamená strom olši, rusky olcha. Ruské hlásky g a ch se občas zaměňují, například ruský kníže Chléb. Olga byla převoznicí na řece Veliké protékající Pskovem. Její krása zaujala knížete kyjevského Igora, zamiloval se do ní a vzal si ji za manželku. Narodil se jim syn Svjatoslav, otec knížete Vladimíra. Igor a Olga byli v té době pohané. Jejich štěstí netrvalo dlouho. Jednoho dne se Igor vypravil k Drevljanům, slovanskému kmeni podřízenému Kyjevu, aby tam vybral daně. Igorovy požadavky se zdály Drevljanům příliš vysoké. Nepohodli se, došlo ke konfliktu a nakonec Drevljané Igora zabili. Bylo to asi v roce 945. Olžino štěstí vystřídalo utrpení.

Drevljané si dodatečně uvědomili nepředloženost svého skutku, litovali toho, co učinili a vypravili k Olze delegaci s prosbou, aby jim odpustila a určila si náhradu, kterou by se mohli vykoupit. Olga je přijala chladně a vyžádala si jako výkupné za Igorovu smrt od každé rodiny svazek konopné šňůry a živého vrabečka, který hnízdí v jejich krovech. Dále čluny podle počtu mužů – jeden člun na tolik mužů, kolik jej unese. Drevljané byli spokojeni, protože náhrada neby-

la tak vysoká, jak se báli. Vypravili se do Kyjeva, aby pokutu odvedli. Čluny nesli tak, že vždy několik mužů neslo člun obrácený dnem vzhůru, hlavy uvnitř, takže neviděli na cestu, rukama drželi okraje člunu. Olga je dala zavést do Dněpru, kde tzv. pokřtili čluny a všichni se utopili.

Potom k nožičce každého vrabečka dala přivázat kus konopné šňůry, konce dala zapálit a vrabečky pustit. Všichni se rozletěli k domkům Drevljanů, kde měli svá hnízda nesoucí s sebou zapálenou šňůru. Tak domky lehly popelem.

Olga se domnívala, že krutá pomsta jí přinese úlevu v jejím hoři, ale bolest a vztek byly ještě palčivější. Tehdy začíná hledání jiné úlevy. Deset let po otcově smrti se Svjatoslav osamostatňuje, Olga je jako regentka volná. Konec pouť do Cařihradu a je okouzlena krásou chrámů a bohoslužebného zpěvu. Dozrává v ní rozhodnutí stát se křesťankou. Nevíme přesně, kdy a kde, víme jen, že co nedokázala nenávist a pomsta, dokázalo pokání a odpuštění.

Konečně našla úlevu od své bolesti.

Olga zemřela pravděpodobně v roce 969, dvanáct let po její pouti do Cařihradu, dvanáct let vyplněných modlitbami a dobrými skutky. Její vnuk Vladimír byl ještě pohan, ale příklad jeho babičky byl jedním z motivů, proč se rozhodl pro křesťanství v jeho východní podobě a z tvrdého vládce se stal „jasným slunéčkem“ ruské země. Olga je jméno, které nosí mnoho českých děvčátek a žen. Jejich svatá jmenovkyně a patronka je jim příkladem a vlastně nám všem, že hořkost vůči bližnímu se nevyléčí pomstou, ale odpuštěním.

*Arcibiskup Simeon (Převzato ze Soli země)*

## OTEC JOZEF FRICKÝ – VYZNAVAČ A MUČEDNÍK ZA SVATÉ PRAVOSLAVÍ NA SLOVENSKU

Když byla v Československu roku 1968 opět obnovena uniatská (řeckokatolická) církev, nastaly pro pravoslavné věřící na východním Slo-

vensku těžké časy. Pravoslavní byli vyhnáni z chrámů, na mnoha místech dokonce tekla krev. Slepá nenávist se obrátila především proti du-



chovním, kteří nepodlehli tlakům a přemlouvání, ale zůstali věrní víře svých otců – pravoslavné církvi. Jedním z těch, na kterých se nepřátelé vyřádili nejvíce, byl otec Jozef Frický.

Otec Jozef se narodil 31. prosince 1922 ve vesnici Andrejová, kde se i oženil s Annou, roz. Maslejovou. Manželům se narodili dva synové, Jan a Vladimír. Jozef začal v r. 1950 studovat pravoslavné bohosloví v Prešově. Kvůli nedostatku duchovních na farnostech byl hned 27. září téhož roku vysvěcen prešovským biskupem Alexejem na kněze, takže studium ukončil dálkově. Působil na farnostech Velká Driečna, Vyšné Nemecké a Cejkov v michalovecké eparchii. A právě působení v poslední z těchto farností mu nakonec přineslo i mučednický věnec.

Pastýřská práce otce Jozefa v Cejkově byla korunována třemi výraznými událostmi. V r. 1959 se konalo za účasti vладыky Mefodije, biskupa michaloveckého, slavnostní posvěcení nového zvonu, který nahradil svého předchůdce, jenž praskl v důsledku zásahu bleskem. V r. 1962 pak byla dokončena generální rekonstrukce, vlastně spíš obnova od samých základů, cejkovského chrámu a fary. Za vši touto námáhovou prací se skrývá úsilí otce Jozefa o obnovu a rozvoj církevní obce. Píše se rok 1967, v obnoveném chrámu jsou posvěceny nové fresky a nikdo ani netuší, že již velmi brzy mají události nabrat tragický spád.

Cituji z publikace *Pravoslávna cirkevna obec Cejkov – Kašov*, kde se o obnově Unie v Cejkově píše následující:

V sobotu, 20. 7. 1968 – oslavovali veriaci v chráme svätou eucharistiou pamiatku veľké-

ho proroka Eliáša. Bolo to naposledy. Uniati a ich spojenci pripravili preberanie chrámu. Aby znemožnili prístup pravoslávneho kňaza do chrámu v nedeľu, do ohrady zaviedli elektrický prúd. Manželka duchovného postrehla, že nezvonili. Prišla ku chrámu a keď zistila príčinu, navrhla o. Jozefovi, aby sa vrátili na faru. Neskôr opustili faru a odišli do filiálnej obce Kašov. Pri odchode videli, že dolu uličkou sa hrnuli ku chrámu „pomocné procesie“ zo širokého okolia. Paleta bola ozaj pestrá: – cirkevné zástavy, obrazy, vidly, hrable. Kto čo si zaumienil vziať so sebou. Za skandovania hesla: „**Fricaku – Bilaku, budeš viesť na háku!**“, a za zúrivej bitky bol chrám obsadený uniati.

Na pomoc prichádzali nielen uniati, ale aj ich sympatizanti. Povzbudenie prišlo žiaľ aj od cudzieho duchovného, ktorý ich podporoval s tým, že sa nepočíta za hriech, pokiaľ zabijú pravoslávneho – môžu ho obesit. K dispozícii máme aj anonymné listy, ktorých obsah neznesie zverejnenie a ktorými znepokojovali veriacich, urážali a vyhrážali sa im. (...) Fyzicky napádali tých pravoslávnych, ktorí sa objavili na verejnom priestranstve. Syna o. Jozefa zbili a vyhodili ho z autobusu, keď cestoval z Trebišova domov, lebo „pravoslávny nemá čo hľadať v autobuse, nech ide pešo.“

Pravoslávni svoje bohoslužby od toho času vykonávali na fare, kde však pokoj nemali. Na samotné Roždestvo Isusa Christa, počas bohoslužby, hodili kameň do okna a využili každú príležitosť k tomu, aby strpčovali a znemožňovali život pravoslávny. (s. 5–6)

Mělo však být ještě hůř. 28. října 1968 v odpoledních hodinách se před farou začaly shromažďovat hloučky provokantů, kteří jsou ze zápisu přelíčení u okresního soudu v Trebišově ze dne 27. 6. 1969 známí jménem. Násilníci se nakonec do fary vloupli, jeden z nich chytil otce Jozefa za kabát a začal s ním trást. Jeho manželka, mátuška Anna, nebyla našťastí doma. Duchovnímu se podařilo utéct, ale onen násilník ho pronásledoval a vyhrožoval mu. Když se otec Frický vrátil do bytu, napadli ho další tři muži.

I když se otci Josefovi opět podařilo utéct zadním vchodem (ten přední totiž hlídali), na dvorku ho nakonec chytili. Začali jej mlátit, kopali do něj a tahali ho za vlasy. Mlátili i ty, kteří se rozhodli svého kněze bránit. Nakonec se mučitelé rozhodli otce Jozefa upálit. Podle svědectví měli útočníci připravené nádoby s benzínem a nafou. Pouze duchapřítomnost jisté pravoslavné ženy, která se jednomu z mučitelů zahryzla do ruky, spolu se zmatkem vyvolaným dýmovicí umožnila, aby se otec Jozef vytrhl těm, kdo ho vedli na popravu, a utekl. Z hrůzného incidentu „vyvázl“ s otřesem mozku, krevním výronem, pohmožděninami a s bolestným 585 Kčs, které mu přiškl soud.

I přes všechny tyto hrůzy otec Jozef jako věrný a dobrý pastýř od svého těžce zkoušeného stádece neutekl; dál sloužil bohoslužby, křtil, oddával. 3. června 1969, o svatodušním úterý, ihned po liturgii vtrhli někteří zfanatizovaní uniáté opět na faru, kde rozbili okna i dveře a vyházeli věci manželů Frických na ulici. Opět se na kněze vrhli, vyhrožovali mu oběšením a tím, že z něho „vymačkají střeva“. Ve své farnosti již otec Jozef s mátuškou nemohli zůstat, a tak se odstěhovali do Andrejové, odkud oba pocházeli. Ani tam však věrný kněz nezapomněl na své farníky. Pokud to bylo alespoň trochu možné, dojížděl sloužit bohoslužby především do filiální obce cejkovské farnosti, do Kašova. I když měla farnost nového administrátora, záznamy ve farním archívu svědčí o tom, že se o situaci v církevní obci stále zajímal. Zdraví duchovního – vyzna-

vače bylo však natrvalo podlomené. V r. 1971, ve věku pouhých 49 let, otec Jozef na následky tělesného a psychického týrání umírá a je pohřben ve své rodné vesnici.

Lidská zloba a nenávisť ze strany těch, kdo si chtěli říkat křesťané, zdánlivě triumfovala. Není ale pochyb o tom, že v očích pravoslavných věřících a především před tváří samotného Boha získal otec Jozef věnec mučedníka.

Cílem tohoto článku rozhodně není otevřít staré rány nebo poukazovat na to, jak jsou „ti druzí“ špatní a zlí. Nikoliv. Cílem tohoto článku je stručně představit pravoslavným věřícím české části naší církve život a utrpení současného vyznavače a mučedníka, který vzešel z našeho domácího duchovního prostředí. V poslední době se totiž začíná ozývat volání po důkladnějším prozkoumání životních osudů a martyria otce Jozefa, které by nakonec mohlo vést k zapsání jeho jména do seznamů svatých. Jistě by bylo vhodné, abychom tuto záležitost předkládali Hospodinu ve svých soukromých i církevních modlitbách, aby tak Svatý Svatých zjevil naší místní církvi svoji vůli. Duchovní otcové jistě také rádi vzpomenu jméno otce Jozefa při proskomidii a při panychidách.

*archimandrita Jiří Stránský*

*K sepsání tohoto článku posloužila jako pramen publikace Pravoslávna cirkevna obec Cejkov – Kašov (Cejkov 2001) od duchovního správce farnosti o. Jána Fedíka, kterému tímto také děkuji za veškeré poskytnuté informace a fotografie.*

## ZPRÁVA ZE ZASEDÁNÍ POSVÁTNÉHO SYNODU

Posvátný synod Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku zasedal v Prešově dne 8. února 2007.

Přijal zprávu o plnění usnesení z posledního zasedání, které se uskutečnilo dne 11. listopadu 2006, a dále řešil tyto otázky:

1. přípravu XII. celocírkevního sněmu, který se uskuteční v Prešově 8.–9. března 2007;
2. kandidaturu na volby michalovského biskupa;
3. schválení českého a slovenského překladu Ni-cejsko-cařihradského symbolu víry a plné bohoslužby ke sv. Rostislavovi;

4. vzal na vědomí informaci o připravované mezinárodní konferenci „Úloha ženy v současném světě z pravoslavného pohledu“ (14.–15. února 2007);
5. přijal informace:
  - a) o oficiální návštěvě Jeho Blaženosti Kryštofa Ruské pravoslavné církve;
  - b) o zprávě z intronizace nového arcibiskupa Kyperské pravoslavné církve;
  - c) o plánované návštěvě metropolity Kryštofa na minských duchovních školách;
  - d) o oficiální návštěvě metropolity Kryštofa Gruzínské pravoslavné církve podle diptychu;
6. probíral situaci na některých farnostech a podle písemné korespondence s Konstantinopolským patriarchátem otázky života kněží;
7. obíral se návštěvami jednotlivých místních církví, ale také přijetím představitelů místních autokefálních církví u nás;
8. věnoval se otázce Valného shromáždění Konference evropských církví, které se uskuteční v září 2007 v Sibiu (Rumunsko);
9. přípravy budoucích kandidátů na studium pravoslavné teologie a kněžské služby.

V této souvislosti Posvátný synod vyzývá duchovní k intenzivnější práci na přípravě budoucích kandidátů ke studiu teologie a kněžské službě. I když tato výzva je v době podávání přihlášek na PBF, měli by si ji uvědomovat všichni duchovní a celá církev, neboť přípravu mladého dorostu pro PBF je důležité začínat už na hodinách náboženské výchovy na základních a středních školách a zvláště v aktivitách Bratrstva pravoslavné mládeže.

Jedná se o velmi složitý a náročný výchovný proces a zvláštní duchovní přípravu kandidáta, kde důležitou úlohu sehrávají rodiče. Je proto potřebné, aby duchovní s rodiči v této otázce spolupracovali již od dětství. Kněží na farnostech musí věnovat pozornost duchovnímu obzoru a životním orientacím svých mladých věřících, poskytovat jim skutečnou duchovní potravu, která je protiváhou konzumnímu životu a základem pro dobrý křesťanský život. Vychází z dobré katecheze, využití mediálních prostředků a volného času mládeže. Duchovní musí mít v této oblasti všestrannou odbornou přípravu a tuto si neustále prohlubovat.

*tisková zpráva z ÚMR*

## ČERNOBYL – 20 LET POTÉ

V roce 2006 jsme si připomněli 20. výročí černobylské katastrofy. Havárie jaderné elektrárny v Černobyli 26. dubna 1986 vedla ke kontaminaci zahrnující rozsáhlé oblasti tří republik tehdejšího Sovětského svazu. Celkem tato oblast zahrnovala 43 500 km<sup>2</sup> Běloruska, 59 300 km<sup>2</sup> Ruska a 37 600 km<sup>2</sup> Ukrajiny.

Postižených obyvatel – těch, kteří byli vystaveni radioaktivnímu spadu, a těch, kteří zůstali v nejvíce kontaminovaných oblastech, a také těch, kteří se museli vystěhovat, – bylo celkem šest milionů. Jednalo se konkrétně o 19 % obyvatel Běloruska, 5 % obyvatel Ukrajiny a 1 % obyvatel Ruské federace. Do naší současnosti žije 150 000 až 200 000 lidí v oblastech s mírou radiací, která překračuje zdravý bezpečný limit.

Socio–ekonomické a zdravotní ukazatele postižené oblasti jsou v současnosti spojeny s různým a často se měnícím institucionálním a právním kontextem tří zemí bývalého SSSR, které byly nejvíce postiženy radiací.

Bohužel až doposud lidé v postižených oblastech ve větší anebo menší míře trpí zdravotními následky a musí čelit jak nevyhovujícím sociálním podmínkám, tak i nedostatku příležitostí k ekonomickému rozvoji. U dětí narozených po roce 1986, a ještě i v současnosti se často vyskytují chronická onemocnění horních cest dýchacích (astma), alergie a poruchy trávicího ústrojí. Většina lidí, kteří byli evakuováni z nejvíce postižených oblastí, má doposud problémy se zařazením se do živo-

ta v místě, kam byli přestěhováni, a snaží se většinou s problémy se vypořádat s vážnými psychologickými, ekonomickými a sociálními stresey, se kterými bylo jejich přestěhování spojeno. Část populace, která přežívá v kontaminovaných regionech, nenachází východisko z bezútešné situace a upadá do alkoholismu, drogových závislostí a následných depresí.

Pomoc se podle pracovníků humanitárních organizací musí soustředit především na posílení spolupráce všech institucí, jež o ni usilují, s těmi, kdo byli katastrofou postiženi a pomoc potřebují. Například stále chybí systém, který by informoval o současném stavu radioaktivity a s tím spojenými nebezpečími v souvislosti s počasím i plodinami a dalšími produkty pocházejícími ze zamořených oblastí.

Dnes se zničený reaktor černobylského bloku číslo 4 skrývá pod mohutným železobetonovým sarkofágem, jehož cena včetně řešení dalších následků exploze se pohybuje kolem dvou miliard dolarů. Podle expertů je však třeba tuto ochranu před radioaktivitou každých 40 let obnovit.

Kolem samotné elektrárny jsou dnes dvě zóny: 10- a 30kilometrová. Oficiálním vlastníkem zón je zvláštní Ministerstvo Černobylu Ukrajiny. Ve vnitřní zóně je úplný zákaz jakéhokoliv pohybu s výjimkou exkurzí a pohybu osob, které pracují v elektrárně. V 30km pásmu kolem elektrárny probíhá druhá etapa vyklízení prací, která navazuje na první etapu, probíhající v letech 1986–1989. Ta měla charakter nouzový a záchranný. Cílem právě probíhající druhé etapy je skrývka milinů m<sup>3</sup> svrchní zeminy, jež je do hloubky 3 cm zamořena 137Cs a 90Sr. Ze zamořené půdy v této oblasti rostou

deformované borovice s hnědě–oranžovými a různě pokroucenými korunami.

Ve vnější zóně je pouze jedna vesnice, do které se především starší lidé rok po havárii vrátili. Dnes jich tu žije asi 600. Tito lidé dostávají finanční dávky od Ministerstva Černobylu Ukrajiny a dvakrát týdně jim vozí autobus základní potraviny z území mimo zóny.

Po havárii byly v činnosti ještě dva bloky černobylské elektrárny. Dne 15. prosince 2000 byl odstaven poslední z nich, a mnoho lidí tak přišlo o práci. Někteří zaměstnanci elektrárny však zůstávají a pracují na likvidaci, zajištění a pozorování radiace.

Co říci závěrem? Černobylská jaderná havárie měla katastrofální dopad na životy mnoha tisíců lidí. Průběh samotné havárie ukázal mimo jiné skutečnost, že systém vybudovaný na servilitě a snaze zalíbit se moci, která nebrala v potaz ani svědomí jednotlivců a ani jejich znalost technologické problematiky, nutně vedl ke katastrofě a následnému strádání statisíců lidí. I proto se podle některých historiků stala právě černobylská havárie znamením neudržitelnosti socialistického zřízení a předzvěstí rozpadu Sovětského svazu. V neposlední radě Černobyl poukázal také na nebezpečí, která jsou spojena i s tzv. „mírovým využitím“ jaderné energie.

Pravoslavná církev i mnozí další křesťané v minulém roce vzpomínali na oběti Černobylu. Na Ukrajině byla dokonce napsána ikona „Černobylskaja Spas“. Na mnoha místech se také konaly sbírky mající za cíl pomoci přežívajícím obětem a sloužily se, tak jako v katedrálním chrámu v Praze, panychidy a vzpomínkové bohoslužby za oběti.

*Podle českých a zahraničních pramenů zpracoval Roman Juriga*

## PRAVOSLAVNÍ V PŘÍBRAMI

Uplynul již téměř rok, co nás poprvé v Rokycanech navštívili pravoslavní věřící z Příbrami. Po nějaké době s námi opět navázali kontakt a krátce na to jsem do Příbrami začal dojíždět.

První sv. liturgii jsme v zaplněném chrámu sloužili na podzim 2006. Sloužili jsme s o. Milanem Horváttem a jeho pěveckým doprovodem.

Nedlouho před touto bohoslužbou jsem s požehnáním vладыky metropolitě absolvoval první kolo jednání s římskokatolickou církví o předání chrámu sv. Prokopa do naší správy. Pronájem chrámu měl trvat 99 let. Předání se nakonec neuskutečnilo, neboť dva dny před podpisem smlouvy začátkem prosince 2006 jsme byli na žádost uniatského biskupa pana Hučka z chrámu vykázáni.

Okamžité útočiště nám poskytlo město; díky pochopení starosty pana poslance Řiháka a schválení rady města nám byl pronajat k užívání hřbitovní chrám Povýšení sv. Kříže. Pravoslavná obec v Příbrami je začínající malá farnost. Členové této farnosti jsou většinou Ukrajinci, kteří zde žijí již osm až devět let, ale je zde také velké množství lidí, kteří z Ukrajiny přicházejí nebo zase odcházejí zpět, jsou zde však také Srbové, srbští Romové, několik pravoslavných Čechů, Slováků a Rusů. Misijní práce je i zde velmi náročná, neboť i tady platí naše obecné pravidlo, že naši pravoslavní lidé přilíši do chrámu prostě nechodí. Je to způsobeno především slabou náboženskou výchovou a chybějící disciplínou ve vztahu k na-



vštěvování bohoslužeb. Mnozí naši věřící přicházejí do chrámu jen na Svatou Paschu.

Velmi tedy oceňuji práci a snahu těch několika pravoslavných rodin, které projevují v Příbrami lásku a oddanost k církvi a zakládají si zde vlastní pravoslavnou obec. Děkuji tedy především jim, hlavní poděkování patří bratru Jurajovi a bratru Vasilovi s rodinami. Dále patří poděkování našemu blaženému vладыkovi metropolitovi Kryštofovi za jeho podporu a pomoc při získání bohoslužebného místa. Poděkování patří také panu Foldynovi. Děkuji též bratru Alexandru Yaninovi z Českých Budějovic za dary chrámu – krásné ikony.



Co tedy popřát pravoslavným v Příbrami? Především pevnou víru a hlavně v započatém díle neustávat!

*jer. D. Dudáš*

V případě potřeby je možno se obrátit na tuto adresu: Pravoslavná duchovní správa, K Hutí 59, Rokycany–Borek 337 01, mob. tel. 777 223 812, e–mail: ortodox.rokycany@seznam.cz

Předvánoční setkání dětí se v Rokycanech uskutečnilo 23. prosince 2006 v našem chrá-

mu sv. Trojice. Několik desítek dětí zpívalo koledy a romské písničky. Během rozdávání dáreků v podobě cukroví se také dovídaly o smyslu a tajemství vánoc. Každoroční slavnost byla zakončena modlitbou a požehnáním dětem a rodičům. Touto cestou děkuji sponzorům, především bratru L. Bihárymu – členovi rady starších, který vše organizoval a postaral se o mimořádně štědré dárky.

*jer. D. Dudáš – duchovní správce*

## HORŠOVSKÝ TÝN

Naše církevní obec prožívala chvíle velké duchovní radosti. V neděli dne 3. 12. 2006 zavítal do Horšovského Týna Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský a metropolita českých zemí a Slovenska, aby v místní kapli sv. Mikuláše sloužil archijerejskou svatou liturgií.

Místní duchovní správce prot. Vladimír Martinec vladyku přivítal staroslověnským způsobem – chlebem a solí – a poprosil o posvěcení kaple, která prodělala celkovou rekonstrukci. Během svaté liturgie vladyka Kryštof potěšil a povzbudil místní věřící svou přítomností a především vřelými slovy kázání o Boží lásce a milosrdenství.

V průběhu liturgie vladyka vyznamenal prot. Vladimíra právem nošení zlatého kříže s ozdobami, aby tak vyjádřil poděkování

za stovky nezištně odpracovaných hodin, za pastýřskou péči o věřící a rovněž za vězeňskou službu. Kapli sv. Mikuláše vladyka daroval nádhernou ikonu přesvaté Bohorodice.

Po bohoslužbách se ještě všichni sešli u společného oběda a jen neradi se loučili s drahým vladykou, s nímž strávili příjemné chvíle v družném rozhovoru. S vděčností vzpomínáme na tyto krásné nedělní chvíle, které jsme z milosti Boží společně prožili přijavše archijerejské požehnání a Boží světlo.

Vyprošujeme u Hospodina Boha požehnaní shůry, aby nad námi všemi bděla neustále Jeho mocná pravice, a blaženému vladykovi přejeme, aby jej Nejvyšší provázel a ochraňoval na „Mnohá a blahá léta!“

*Natálie Víchová*

## O KAPLI SVATÉHO JILJÍ V JOSEFOVĚ

Mínulost. Ta se opravdu nevrátí... Tento svatostánek byl postaven r. 1932 přispěním Pravoslavné církevní obce v Praze–pobočka Josefov a blahé paměti pana továrníka Vladislava Čerycha. Slavné posvěcení vykonal svatý vladyka Gorazd, episkop česko–moravsko–slezský, za asistence kněží a účasti nadšené veřejnosti. Je zajímavé, že ač místní církevní obec byla početná, přesto tady nepobýval trvale duchovní a presbyteri (nevyjima-

jíce „proto“) sem z Prahy dosti komplikovaně dojížděli 1x měsíčně sloužit bohoslužby, převážně svaté liturgie.

To samo sebou trvalo až do r. 1942, kdy byl spáchán atentát na R. Heydricha. Ostatně, téhož roku, in concreto: dne 5. dubna (Velikonoce) a 24. května (Svatodušní svátky) zde dokonce celebrou otec Vladimír Petřek. Tím, že byl poskytnut úkryt parašutistům, kteří měli podíl na likvidaci zastupujícího říš-



ského protektora v katedrálním chrámu svatého Cyrila a Metoděje, byla Pravoslavná církev rozpuštěna (doslovná citace) a její majetek zabaven. To se týkalo také kaple svatého Jiljí (většina majetku byla zcizena).

Po osvobození se náboženský život stabilizoval a místní církevní obec se na chvíli rozrostla o volyňské Čechy usdlé v Dubenci, Hvězdě, Hřibojedech, Hradišti, Vestci, Zaloňově a Zboží.

Avšak nastal únor 1948 a začaly nepříznivé časy. Kromě toho rozesmtněla josefovské věřící zpráva, že 26. 12. t. r. zemřel pan továrník Vladislav Čerych (Čeríc); podle podání pamětníka se utržil neblahými poměry za okupace a nešťastnými změnami v republice po převratu. Zjara 1948 přišel o všechn svůj majetek. Strach z budoucnosti jeho smrt uspišil. Čest jeho památce! I přes tyto kruté rány osudu sem dále dojížděli z Prahy především dobří otcové Bohumír Aleš a Vasil Mardák. To se změnilo r. 1950, kdy byl duchovním správcem v Jaroměři ustanoven Mikuláš Oborský, který v tomto městě bydlel. Bohužel od července 1952 není kronika vedena. Až od roku 1975 je poslední zápis od otce Jiřího Tomáška, který zaznamenává, že tuto knihu převzal 9. 2., kdy jeho předchůdce skonal. Od té doby vlastně do dneška: ani stránka (vystaly nečekané překážky v podobě proticírkevní atmosféry soudobého socialismu). Summa summarum: zpětným listováním v záznamech je obdivuhodné, jak kaple svatého Jiljí byla postavena: ta obětavost místní církevní obce, ta štedrost pana továrníka i ta nezištnost zedníků, tesařů, pokrývačů i dalších zručných řemeslníků (věru i jinoslavných)!

Minulost. Inu, dost.

Přítomnost! Neradostná... V současnosti tato svatyně chátrá. Místní církevní obec skomírá (docházka 3–10 věřících). Bohoslužby jsou zajišťovány 1x měsíčně otcem Milanem Augustýnem Jarešem z Hradce Králové. Před rokem byly provedeny nezbytné opravy, např. zamřížování šesti oken a zazdění sedmého, neboť právě jím se do objektu vloupali neznámí

pachatelé, bednění vstupních dveří, upevnění utržených okapů a svodů, položení husích krků a kačírku etc. Zasklívání okenních tabulek bývá běžné. V poslední době se zdejší problematická mládež (kulantně řečeno) přímo vyžívá nejen v devastaci sakrálního prostoru, ale i ve střílení do oken, v močení a kálení i ve čmárání po zdech (hanlivé a satanoidní vzkazy s propagisnými chybami). Po letech vyšetřování se konečně policii podařilo jednoho výrostka zajistit (vylezl na střechu, kterou rozšlapal, a odtrhal krytinu, aby ukradl meděný plech a části okapů). Za tři měsíce s ním proběhne soudní jednání před komisí, a nic moc mu nehrozí... To je opravdu smutné. Veškeré práce, které byly na josefovské kapli udělány, jsou vniveč!

Budoucnost? A co dál? Sporadickou možností je jednání se starostou Jaroměře, který asi těžko změní, že se objekt nachází v zanedbané a životu nebezpečné části ghetta a ničení neustane. Dále by přicházel v úvahu grant na zachování kulturního dědictví, poskytnutý krajskými, státními, evropskými institucemi či privátními společnostmi. Dosažitelný projekt Královéhradeckého kraje má omezující limit 30 % z cílové částky. To znamená, že havarijní náklady činí, řekněme: 150 000 Kč – z toho místní církevní obec (resp. Pravoslavná církevní obec v Hradci Králové) by měla disponovat částkou 105 000 Kč, což je 70 %. Není to možné! K dispozici může být maximálně 40 000 Kč. Zbývá jedině – rozhodnutí Úřadu eparchiální rady: vybraní členové spolu se stavebním technikem dojedou na místo a objektivně posoudí, zda v takovém prostředí (jak bylo výše popsáno) má, či nemá cenu udržovat tento svatostánek.

Případná revitalizace zmiňované církevní stavby by měla být spojena s jmenováním duchovního, který by se v Jaroměři (lépe v Josefově) natrvalo zabydlel.

*Prot. Mgr. Milan Augustýn Jareš  
pravoslavný duchovní královéhradecký  
Mgr. Jaroslav Bajer  
žalmista královéhradecký*

# JSME PRAVOSLAVNÍ A NEBOJME SE!

Níže uvedené řádky jsou výňatkem z dopisu blažené paměti hodného archimandrity Andreje (Kolomackého) adresovaného prof. Josefu Bílému, jednomu z nejbližších spolupracovníků vладыky Gorazda, datovaného 2. září 1947 v Kroměříži, kde otec Andrej budoval dnešní chrám sv. Cyrila a Metoděje.

List je bezprostředním ohlasem na zasedání exarchátní rady a vztahuje se k polemice, již vyvolaly požadavky ruské pravoslavné církve vůči naší církvi ohledně přijetí východní paschálie a dalších, především bohoslužebných, záležitostí. Je nejenom cenným historickým dokumentem, ale velice dobře také osvětluje chápání misijního díla sv. nmč. Gorazda jednak jím samým, jednak jeho nejbližšími spolupracovníky v čele s o. Kolomackým. Ukazuje jasně a nepochybně to, co je podstatou gorazdovské pravoslavné misie v našem národě, co stojí v jejich základech a co bylo pouze dočasné, což si dnes tak často a rádi pleteme. Budiž nám toto svědectví zázrakem zachráněné z rumburské pozůstalosti o. Kolomackého k upřímnému a pravdivějšímu nahlédnutí do naší místní tradice. Kéž nám pomůže překonat vše, co ji deformuje a falsifikuje.

(Text je mírně krácen, upraven z hlediska správnosti českého jazyka, velká písmena, zkratky a podtržení, není-li uvedeno, jsou učiněna samotným otcem Andrejem.)

Drahý bratře Josefe!

Poslední zasedání ER potvrdilo, že nic se nedělá náhodou a nic náhodného nebylo v té důvěře, kterou Vás vyznamenával vždy Vladyka–Mučedník Gorazd. Vždy mi na Vás poukazyval ve svých důvěrných slovech. I já, nehodný, mohu se pochlubit Jeho zvláštní láskou a důvěrou, což jest známo mnohým. (...)

Mluví se o věrnosti zásadám vладыky Gorazda. Nuže, právě Vy <jste> zůstal jim věren, nikoliv o. K. (uvedeno celé jméno – jer. A.) a druhové jeho. **To vím a cítím to celou svou duší.** A vím, že ... Duch Svátý ukazuje nám správnou cestu (odpuť, Bože, naše mnohá prohřešení, která nás oddalují od Tebe!).

Nebyli věrní tito otcové Vladykovi ani za života jeho, ani v dni okupace, ani po osvobození. Vždy podporovali těch, kteří odešli, kteří dovedli urážet zesnulého Vladyku...

Prohlašuji na svoje kněžské svědomí, že **Vladyka Gorazd** vytkl si úkol životní: **postupně ale nepřetržitě** jistě včleniti českou pravosl. církev mezi pravoslavné církve Jedné Sváté Obecné Apoštolské Pravoslavné Církve a to tak, aby s časem nižádný nemohl naleznouti nejmenšího rozdílu mezi např. Ruskou a Českou Církví. Vždy těžce nesl Vladyka podezření z nepravoslavných úmyslů a pod.

Já mám právo a povinnost to prohlásiti, protože právě mne přemlouval Vladyka

vstoupiti do služeb české prav. Eparchie v r. 1933 i později.

A já mohl sloužiti jen Pravoslaví. **Kdybych vycítil u něho něco jiného, nikdy bych nezůstal ve službách u Vás.** (...) Vladyka to věděl. Proto nesčetněkrát mluvil se mnou o tom. Ukazoval dopisy Metropolity Antonije, kterého <si> velice vážím a který mi jest vzorem Arcipastýře. Tyto dopisy dokazují také, <že> Metropolita vedl našeho Vladyku a radil mu trpět, a postupně přivésti Církev k **plnosti Těla Kristova**, t. jest k dokonalému Pravoslaví ve všech směrech.

Životní dílo Vladyky–mučedníka to dokazuje jasně. (...)

Tak pozorujte: rok 1921 a dále rok 1924 – odpojení od Čsl. církve, 1929 – ústava a těsná spolupráce se srbskou a jinými Církvemi. Dále rok 1933 – Sborník a již nesmlouvavé pravoslaví... Velká akce Vladykova na Moravě. Tisíce kázání a přednášek a článků ve Věstníku mluví o tomtéž. 1935–6 – Velký pokrok k uskutečnění díla Vladykova. I chrámy čistě pravoslavné stavíme. I zařízení uvnitř, kadidlo, sv. vodu, teplotu, svíce užíváme, jak v Pravoslaví se užívá. R. 1937 – zájezd do Jugoslávie, upevnění Pravoslaví. 1939 – při svěcení olomouckého chrámu Vladyka řekl jasně a veřejně, že je na čase, abychom učinili poslední kroky [! pozn. jer. A.] k úplnému zavedení všech pravoslavných forem u nás. Mluvil

před metropolitou Dositejem a tisíci lidí. Jako by odpovídal podezřívavým nepřátelům svým (a takových bylo mnoho i v republice i za hranicemi i v samém Srbsku).

Nemohu zapomenouti, jak šťasten byl náš Vladyka, když slyšel v Jugoslávii slovo uznání od Vladyky Arcibiskupa Teofana Poltavského – strohého soudce a ochránce obřadu pravoslavného.

A již se píše Katechismus – toť pravoslaví již úplně... 1941 – Pravidla pro duchovní osoby. Dále již není potřeba ani psát. Jen pronést do života, co tam napsáno a není pochybnosti...

Draží! Nyní nastala doba, o které jsem snil a za kterou jsem bojoval a trpěl podezření a urážky neuznání od pravoslavných jak Rusů, tak Srbů. Jsme pravoslavní a nebojme se! Jsme silní duchem a **proto i na základě kanonickém a na základě praktického misionářství je čas se přiblížit k sv. Pravoslaví úplně. Nebojme se pravdy! Ona jest jediná! Nebojme se slaviti Paschu s celým světem pravoslavným v tentýž den!** (...)

Nastal rok 1942 – strašný a poslední pro práci Vladyky. On to cítil. V rodině p. ing. F., kde (jak i u Šemberů) často býval, psal a pra-

coval, řekl: „Jistě odsuzujete, že ještě jsou rozdíly v bohoslužbách a kalendáři mezi naší Církví a ostatními pravoslavnými, **ale ujišťuji Vás, že za několik let [tučně jer. A.], po válce, nenaleznete rozdílů mezi Českou a Ruskou Církví.**“ A mluvil vždy o jistém vítězství Sovětského Ruska a o obrození Pravosl. Církve v Rusku. (Vzpomínám, jak i mně prohlásil, že Metropolita Venjamine v Americe, který mne světil, správnou cestou jde – zůstává věren Veliké mučednické ruské Patriaršii Církvi. Totéž říkal i Patriarcha Varnava.)

... snahy lidí, pracujících proti dalšímu prohlubování ve směru Pravoslaví – směřují zrovna k Unii s Římem (o čemž jednal již o. L.) [uvedeno celé jméno – pozn. jer. A. ], ale narazil na odpor především u laiků. Kněží někteří báli se ruské strohé církve a také se připravovali na tutéž cestu... Ale Církev se toho nebojí. Ani brány pekelné ji nepřemohou...

*Kéž nás tato slova povzbudí k takové práci pro církev, abychom poslední kroky nečinili dalších 66 let!*

*jer. Antonij Drda*

## PŘEDSTAVITELÉ FIRMY NEMAK PODĚKOVALI ARCIBISKUPU VLADYKOVÍ KRYŠTOFOVI

Koncem roku navštívil na pozvání vedení mexické firmy Nemark vladyka Kryštof město Most. Manažer firmy pro Českou republiku Milenko Jankovič poděkoval nejvyššímu představiteli pravoslavné církve za velice významnou pomoc při jednání o prodeji půdy pod nově postavenou tovární halou. Havraňský sedlák Jan Rajter bojoval o svoji půdu více než pět let a až po zásahu vladyky Kryštofa, který inicioval dohodu mezi oběma znesvářenými stranami, došlo k dohodě. Sedlák Rajter už dostal za svá pole vyplaceno 264 milionů korun. Jak řekl Jan Rajter na převánoční schůzce, chce v zemědělství podnikat i nadále a už má vyhlídnut další sta-

tek s polnostmi, který chce brzy koupit. Vladyka Kryštof tak byl organizátorem akce, během níž se představitelé Nemarku, zástupci města Mostu a Jan Rajter usmířili u předvánočního stolu.

Odpolední cesta vladyky Kryštofa vedla do Dětského domova v Mostě, kam přinesl dětem dárky pod vánoční stromček. Jeden z mosteckých podnikatelů pomohl, a tak obdržely děti devět DVD přehrávačů. Každá „rodinka“ má jeden nový přístroj. Děti naopak vzácné návštěvě zatančily a zazpívaly. Nakopec dostaly od arcibiskupa Kryštofa krásný, dřevěný betlém s dovětkem, aby betlémská hvězda stále zářila v dětských srdcích.



# Co ještě chtěl Bůh od svého lidu

Desatero Božích přikázání nebyl jediný zákon, který Bůh svému lidu svědčil, i když Desatero bylo to hlavní a jen ono bylo vyryto na kamenných deskách. Z dalších Božích nařízení si připomeneme aspoň některá. Občas se nám budou zdát příliš tvrdá. Ale když je srovnáme se zákony, které všeobecně platily v tehdejší světě (asi 1 200 let před začátkem našeho letopočtu), uvidíme, oč jsou Boží zákony měkčí a lidštější.

V té době platil ještě otrokářský řád. Hospodář měl ke své práci nejen tažný dobytek, nýbrž i lidi, které si koupil na trhu, jako si člověk kupuje dobytče. Otroky se stávali jednak váleční zajatci, ale také lidé, kteří upadli do dluhů a byli věřiteli prodáni, aby bylo z čeho dluhy splatit. Stávalo se též, že lidé z bídy prodávali vlastní děti. Také zloděj, když se ukázalo, že nemá na náhradu za to, co ukradl, mohl být prodán a to, co se za něj stržilo, posloužilo jako náhrada okradenému. I praotec Abrahám měl své otroky a otroci byli i u Izraelců.

Hospodin přikázal, aby každý sedmý rok se Izraelci, jež se stali otroky, propouštěli na svobodu bez ohledu na sumu, která za ně byla zaplacená. Jen ti, kteří přilnuli ke svým pánům a nechtěli odejít, směli zůstat, zavázali-li se k věčnému otroctví. Takový otrok byl po svém rozhodnutí přiveden ke dveřím páanova domu a bylo mu šídlem přibodnuto ucho k veřejím na znamení trvalé příslušnosti k domu páanovu.

Stalo-li se, že si svou otrokyni pán vzal za družku a sdílel s ní lože, ale pak se mu znelíbila, nesměl ji už používat jako otrokyni na práci, ale musel jí darovat svobodu, aniž by od ní vyžadoval výkupné. Tak to Hospodin přikázal.

Za vraždu musel vrah zaplatit svým životem, stejně jako ten, kdo zlořečil a ublížil svým

rodičům nebo se zabýval čarodějnictvím. Při neúmyslném zabití se však pachatel směl zachránit tím, že uprchl do jednoho z měst označených jako místo azylu, místo, kde ten, kdo nechtě zabil, nesměl být už dále pronásledován rozzlobenými pozůstalými.

Hospodin také zakazal ubližovat vdovám a sirotkům a půjčovat soukmenovcům na úrok, a tím se stát lichvářem, požadovat víc než půjčil. Vezme-li věřitel do zástavy plášť dlužníka, musí mu ho večer vrátit bez ohledu, zda zaplatil nebo ne. To proto, že Hospodin ví, že noci v teplých krajinách bývají chladné a člověk bez pláště, do čeho by se na noc zahalil?

Hospodinovým přikázáním je především pravdivost, spravedlnost a milosrdenství. „Nebudeš šířit falešnou pověst. Nespráhneš se se svévolníkem, aby ses stal zlovolným svědkem. Nepřidáš se k většině, páchá-li zlo. Nebudeš vypovídat ve sporu s ohledem na většinu a převracet právo. Ani nemajetnému nebudeš v jeho sporu nadržovat.“ ... „Nebudeš brát úplatek, neboť úplatek oslepuje i ty, kdo mají oči otevřené a vede k překrucování záležitostí spravedlivých.“

Ještě jeden zvláštní zákon ustanovil Hospodin svému lidu. Tak jako každý sedmý den je dnem odpočinku, a to nejen pro jeho lidi, ale i pro zvířata, také každý sedmý rok je rokem odpočinku pro pole, která se musí nechat ladem, aby si půda odpočinula, i pro vinice. Co na poli nebo vinici přece vyroste, patří vdovám a sirotkům, a co po nich zůstane, ptákům a divokým zvířatům.

Všimněme si, kolik lásky a soucitu je v Božích zákonech, a jsou-li tvrdé, pak jsou tvrdé na ochranu slabých a nevinných.

† arcibiskup Simeon